

**Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка
НАПН України
Інклюзивно-ресурсний центр №3 Деснянського району, м. Київ**

Діяльність ІРЦ в системі супроводу дітей з ООП: актуальні питання

Світлана Литовченко

ПОЛОЖЕННЯ про інклюзивно-ресурсний центр

ЗАТВЕРДЖЕНО Постановою КМ № 545 від 12 липня 2017 р.

(Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 617 від 22.08.2018](#))

Завдання:

- **проведення комплексної оцінки з метою визначення особливих освітніх потреб дитини (від 2 до 18 років), розроблення рекомендацій щодо освітньої програми, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг;**
- **консультування батьків та педагогічних працівників щодо організації навчання дітей з ООП, участь в командах психолого-педагогічного супроводу у закладах освіти.**

За зверненням батьків

Комплексна оцінка фахівцями ІРЦ здійснюється:
на етапі підготовки документів для оформлення
дитини з ООП до закладу освіти;

на етапі перебування у закладі освіти, якщо у
дитини є системні труднощі щодо розвитку та
навчання, що потребують оцінки фахівців (за
рекомендацією педагогів).

Висновок

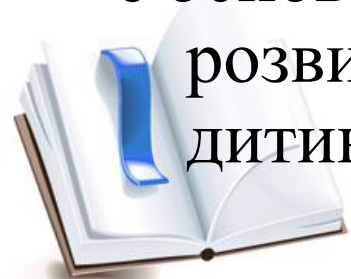
про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини

містить інформацію щодо

індивідуальних **особливостей розвитку** дитини, її **особливих освітніх потреб, рекомендації** членам команди супроводу, перелік необхідних психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг;

розробляється фахівцями ІРЦ за результатами комплексного оцінювання

є основою для складання Індивідуальної програми розвитку (ІПР) (у разі встановлення наявності у дитини особливих освітніх потреб) *(субвенція)*

Реалізація підтримки в інклюзивних умовах передбачає два основні напрями :

- *зміна підходів* (застосування педагогом спеціальних методик, адаптація методів та засобів викладання тощо) у *освітньому процесі* для задоволення потреб всіх дітей, в тому числі дітей з особливими потребами;
- *реалізація психолого-педагогічного, корекційно-розвивального супроводу* дітей з особливими потребами, що здійснюється відповідними фахівцями (фахівцями спеціальної освіти, психологами).

У Висновку зазначають:

1. Загальні дані про дитину.
2. Дані про сім'ю дитини.
3. Умови виховання в сім'ї.

Моменти, які є суттєвими щодо організації освітнього процесу:
інформація членів родини, які надаватимуть дитині підтримку вдома;

якою мовою спілкуються в родині («в родині спілкуються вірменською мовою» / «українською жестовою мовою», «жестомовна родина»);

наявність умов для проведення занять з дитиною вдома, якщо такі потрібні.

4. Інформація про стан здоров'я дитини (інформація з медичної картки). Анамнез. Медичний діагноз.

Важливою є інформація що безпосередньо стосується освітнього процесу:

часу виникнення порушення / віку, в якому воно діагностовано;

виду, часу та якості заходів з компенсації / корекції (слухопротезування тощо);

користується постійно протягом дня / під час занять / практично не користується (з медичної картки, бесіди з батьками);

робоча слухова відстань

умови навчання і виховання (фахівці, підхід)

Сфери розвитку дитини

Оцінку здійснюють відповідно до основних сфер розвитку дитини:

- фізична,
- мовленнєва (мовленнєво-комунікативна),
- когнітивна,
- емоційно-вольова
- та освітньої діяльності

В межах яких визначають компетенції, **потреби** та рекомендації (**адаптації/модифікації**).

У разі необхідності фахівці проводять комплексну оцінку за іншими напрямками, зокрема визначення рівня соціальної адаптації, взаємовідносин з однолітками, дорослими.

Потреба

передбачає додаткову тимчасову чи постійну підтримку, яка реалізується через

- необхідні **адаптації та/або модифікації** в освітньому процесі,
- спеціальне обладнання,
- відповідні корекційно-розвиткові послуги,
- наявність асистента вчителя та/або асистента дитини

Складові успіху у розвитку дитини з порушенням слуху:

- раннє виявлення, рання слухова допомога, слухопротезування та ранній психолого-педагогічний супровід;
- важливо вчити дитину слухати та створювати розвивальне середовище;
- комунікація – те, що стоїть попереду мовлення і є основою для його розвитку

Забезпечення зазначених умов є запорукою того, що на етапі шкільного навчання потреби дитини у допомозі будуть мінімальними.

Акцент на індивідуальні потреби

Умовні групи дітей з порушеннями слуху –

- *діти з кохлеарними імплантатами;*
- *зі зниженим слухом, які адекватно слухопротезовані у ранньому віці;*
- *нечуючі діти з жестомовних родин;*
- *діти зі складними комплексними порушеннями тощо,*

кожна з яких потребує спеціальних підходів, методик розвитку та навчання, освітніх послуг.

Алгоритм дій (узагальнення результатів оцінки)

- *виявлено труднощі*
- *визначено потреби*
- *надано рекомендації (формулюються через дії «забезпечити», «надати», «створити», «адаптувати», «модифікувати» тощо)*

Важливо:

При узагальненні результатів комплексної оцінки – спрямування на визначення **сильних сторін** дитини, зокрема здібностей, знань, умінь, навичок та інтересів, які в подальшому стануть опорою для надання підтримки.

Дискусійно:

Комплексна оцінка проводиться за всіма напрямками (можливо інтегровано); до висновку вносяться результати за тими напрямками (напрямом), в межах яких було виявлено труднощі та **визначено наявність особливих освітніх потреб**

«За результатами оцінки розвитку фізичної, емоційно-вольової сфери ... не виявлено труднощі, компетенції в цілому відповідають віковим особливостям»

Загальні висновки:

Особливі освітні потреби так
(категорія)/ні

Рекомендована освітня програма

Індивідуальний навчальний план (так/ні)

Психолого-педагогічні та корекційно-
розвиткові послуги (заняття з психологом,
логопедом, дефектологом, реабілітологом;
додаткові заняття; інше (наявність
асистента вчителя/вихователя, спеціальних
підручників, корекційного обладнання тощо)

Важливі акценти щодо програм: було

- діти з ООП (за винятком дітей з порушеннями інтелектуального розвитку) опановують загальноосвітній стандарт (ценз), як і діти з типовим розвитком;
- навчання здійснювалося за спеціальними програмами з кожного навчального предмету, які були **адаптованим варіантом** програм масових закладів загальної середньої освіти

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА

ОСНОВИ
СТАНДАРТУ ОСВІТИ

Державний стандарт освіти

- **Окремих державних стандартів для різних груп дітей не існує.**
- **Зміна змісту й обсягу Державних стандартів загальної середньої освіти не допускається**

Рекомендована освітня програма

7. Загальні висновки

Особливі освітні потреби (наявність):

так ✓ Тяжкі порушення мовлення (вказати конкретно)

Рекомендовано:

інклюзивні класи

- Навчання за Типовою освітньою програмою закладу загальної середньої освіти з внесенням необхідних адаптацій.
- Корекційно – розвиткова робота за програмою для дітей із важкими порушеннями мовлення (... годин на тиждень).

Рекомендована освітня програма (школа)

Спеціальні класи:

Навчання за Типовою освітньою програмою для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами та навчальним планом для дітей з тяжкими порушеннями мовлення.

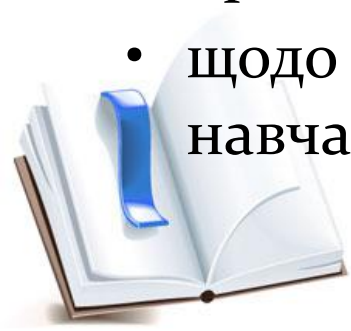
Повторна комплексна оцінка

- Повторна психолого-педагогічна оцінка (запланована (період, дата) / за бажанням)
- Необхідність планової повторної оцінки визначається фахівцями ІРЦ з метою **констатації динаміки розвитку дитини, визначення рівня задоволення потреб, розгляду доцільності зменшення обсягу додаткових послуг тощо**; така оцінка не є обов'язковою.
- Випадки та порядок проведення незапланованої повторної оцінки (визначений у Положенні про інклюзивно-ресурсний центр (пп. 34-37))

Рекомендації

- для асистента вчителя (вихователя);
- вчителів (вихователів/викладачів);
- практичного психолога;
- вчителя-логопеда;
- вчителя-реабілітолога;
- вчителя-дефектолога;
- для батьків або законних представників (потреба в асистенті дитини, консультація лікаря, соціального працівника тощо);
- щодо створення безбар'єрного середовища у навчальному закладі)

Складання Висновку – командна робота

Фахівці ІРЦ зазначають у Висновку
результати комплексної оцінки за
напрямами;

висновки та рекомендації формуються на
основі узагальнення результатів оцінки

Важливо:

- ✓ для оформлення Висновку використовується лаконічна «проста» мова, загальноновживана психолого-педагогічна термінологія;
- ✓ Висновок є інструментарієм для організації навчальної та корекційно-розвиткової роботи (*практико орієнтований*)

*Рекомендації ІРЦ спрямовані на створення
сприятливого середовища для гармонійного
розвитку дитини,
основною кінцевою метою є не визначення
окремих напрямів допомоги, а
створення комплексної системи роботи*

Важливо:

- батьки детально проінформовані про результати оцінювання;
- повідомлення результатів комплексної оцінки батькам відбувається за відсутності дитини, з дотриманням норм коректності («дружній простір»)

Індивідуальна програма розвитку

Що саме оцінюється

- особливості розвитку пізнавальних процесів;
- рівень підготовленості дитини;
- адаптаційний потенціал (які можуть виникати труднощі в адаптації, чи перебувала дитина в колективі тощо);
- індивідуальні стилі навчання, здібності, інтереси.

Визначаються аспекти, які потребують розвитку.

Щоденник спостережень

Дата, час, місце	Матеріал для рефлексії <i>Що відбулося ?</i>	Аналіз (визначення + та -) <i>Що вдалося?</i> <i>Що не вдалося?</i>	Наступні кроки <i>Що потрібно для вдосконалення?</i>

- *У щоденнику передбачено не лише фіксування події, опис важливих на думку педагога ситуацій, а й аналіз (що вдалося, що не вдалося), а також визначення того, що необхідно змінити.*

Цілі і завдання

Цілі – це твердження щодо бажаного результату.

Вони можуть стосуватися знань, умінь, поведінки тощо і мають бути чітко сформульовані, висловлені через позитивні твердження та бути зрозумілими всім, хто їх читає.

Завдання – необхідні проміжні кроки на шляху до окресленої цілі.

Формулювання цілей і завдань

Критерії SMART

S- конкретність (чіткість формулювання)

M- вимірюваність (оцінка прогресу)

A- досяжність (реалістичність)

R- актуальність (значиме для дитини)

T- визначеність у часі (за який час)

Пріоритет у виборі цілей

- 1) безпека (коли завдає шкоду собі або іншим);
- 2) соціальний розвиток;
- 3) комунікативні навички;
- 4) поведінка;
- 5) навички самотійності;
- 6) навчальні навички

Адаптації та модифікації навчальних завдань

- *Адаптація* – змінює характер навчання, *не змінюючи* зміст, понятійну сутність навчального матеріалу.

Адаптація – зміна умов виконання завдання.

- *Модифікація* – змінює характер навчання, *змінюючи* зміст, понятійну сутність навчального матеріалу.

Модифікація – зміна інструкції виконання завдання, що передбачає зміну очікуваного результату.

Адаптація та модифікація

Адаптація

зменшення обсягу матеріалу (за темою, розділом, модулем)

спрощення за структурою, характером (практична основа)

збільшення часу на вивчення окремих тем

забезпечення повторень

Модифікація

спрощення змісту

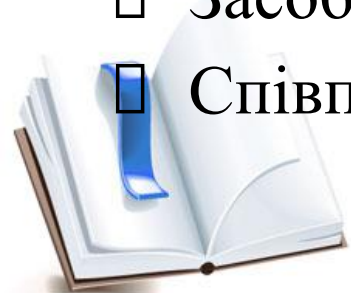
вилучення елементів (розділів, тем)

поєднання, ущільнення

Алгоритм адаптації навчального завдання (типи адаптації)

- Скорочення обсягу, зниження ступеня складності матеріалу завдання, збільшення часу на виконання;
- Види допомоги (опори): демонстрація зразка, виконання частини завдання спільно з дитиною тощо;
- Засоби концентрації уваги («сильні подразники»);
- Стиль сприймання та рівень уявлень;
- Частота повторення виконання завдання;
- Контроль та корекція виконання завдань (виправлення помилок);
- Засоби та частота релаксації.
- Співпраця з дорослими, однокласниками

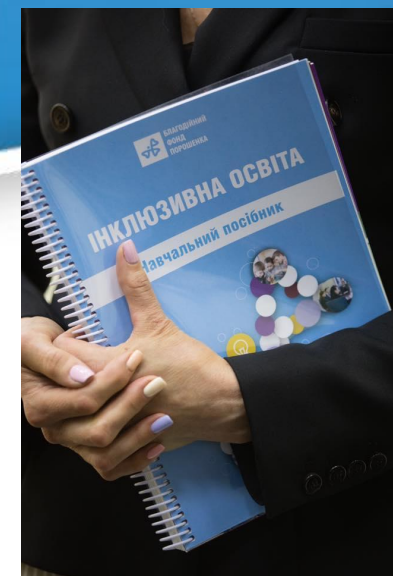
Варіативність

- способів представлення матеріалу,
- завдань,
- способів виконання завдань,
- способів презентації набутих знань дитиною тощо.

Навчальний посібник «Інклюзивна освіта»
(М.Порошенко)

<http://poroshenko.com/data/group/21/site2-bff4eba3e5.pdf>

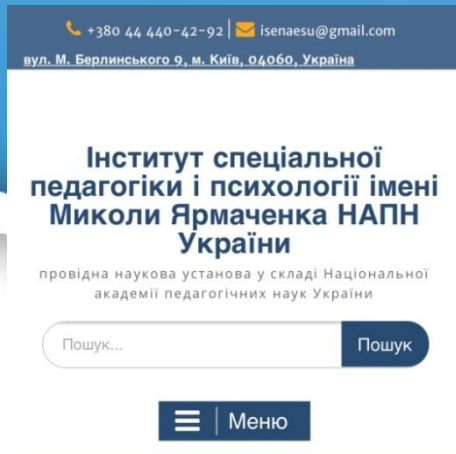
Навчально-методичний посібник
«Організаційно-методичні засади
діяльності інклюзивно-ресурсних
центрів»

http://ispukr.org.ua/?page_id=2532#.XXiyH9QS-t8

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ
ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ
ІНКЛЮЗИВНО-РЕСУРСНИХ ЦЕНТРІВ

БЛАГОДІЙНИЙ
ФОНД
ПОРОШЕНКА

- **СТОРІНКА У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ**

<http://ispukr.org.ua/>

- **СТОРІНКА У ФБ**

<https://www.facebook.com/ispukr/>

- **ВИДАННЯ ІНСТИТУТУ**

<http://csnukr.in.ua/>

- **ЕЛЕКТРОННА БІБЛІОТЕКА НАПН УКРАЇНИ**

<http://lib.iitta.gov.ua>

- **КУРСИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ**
- **АСПІРАНТУРА. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ВЧЕНІ РАДИ**

